

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

120 ГОДИНА РАДА

АУТОРИ ИЗЛОЖБЕ:

СУЗАНА СТАНКОВИЋ, МАЈА НОВАКОВИЋ
ДИЗАЈН - ЉУБИША БУЦА НИКОЛИЋ

„НА ПОДЗУ СВЕГА СРБСТВА“

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

120 ГОДИНА РАДА

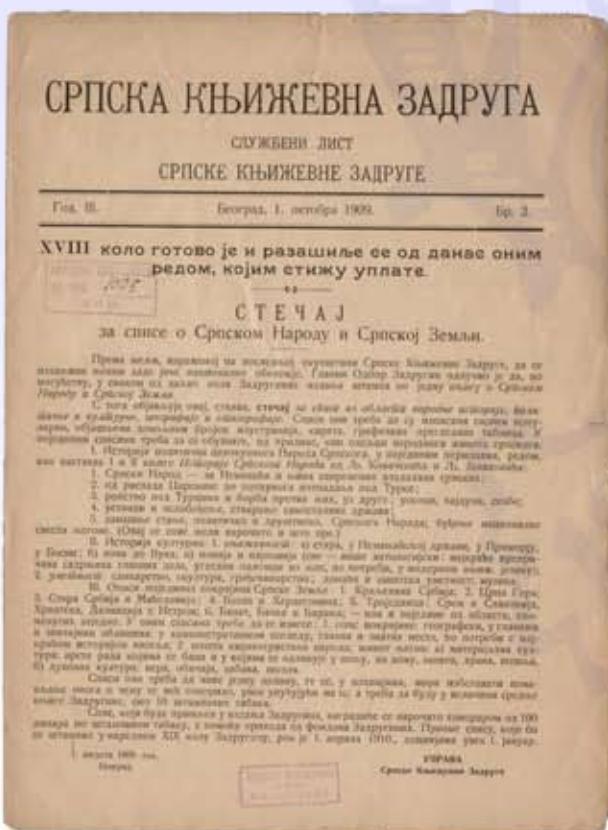
издавач на полици нашег живота

ПРАВИЛА СРПСКОУ КЊИЖЕВНОУ ЗАДРУГУ

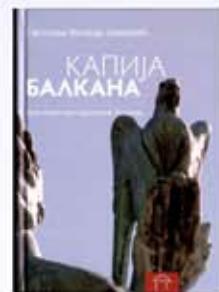
Иницијал нацртао Ј. Ј. Змај

И тако, поред Возова за шетњу од Београда до Топчидера и Раковице, успостављених у пролеће, на Ускрс 1891, почели су исте године да раде Француски клуб и Руска читаоница, а образовало се и Музикалио друштво, још једно од бројних београдских друштава - делатности што су потврђивале многе нове склоности београдских житеља према све занимљивијим видовима дружења. Једни су се грађани старали о успеху комуналних радова, док су се други посвећивали пословима општег просвећивања - другим речима на све се стране деловало.

У лето следеће, 1892. године, о Петровдану, пуштен је - то понављамо - у рад први водовод, а само три месеца касније је прорadio трамвај са коњском вучом. Како су јављале Новине београдске општине у четвртак, 1. октобра 1892. у 11 часова пре подне, Његово Високопреосвещенство Митрополит Михаил осветио је београдску „варошку железницу“ на прузи Калемегдан-Славија, која ће кретати сваких 11 минута. Уз ову „железницу“ чији је коњски топот одјекивао једва поплочаним улицама градског центра, одјекивали су, али са сасвим другачијим одјецима, гласови писаца и научника, њих петнаесторо, све сама прва имена тадашње српске културе. Они су 16. априла 1892. основали, уз Статут о правилима постојања и понашања чланова, Српску књижевну задругу што се, од првог тренутка, представила као озбиљно и ефикасно књижевно и културно средиште. За председника изабран је Стојан Новаковић, за потпредседника Змај Јован Јовановић, а за тајника Љубомир Јовановић. Тада је усвојен и амблем СКЗ настао према цртежу Јована Јовановића Змаја, који се до данашњег дана није мењао. Не може се заборавити да је, уз Српску књижевну задругу, одмах пристала и такође врло делотворна Књижевно-уметничка јаједница, али са знатно мањим временским дејством.

„Капија Балкана“ Светлана Јанковић

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА - ПЕРИОДИКА

„НА ПОДЛУ СВЕЋА СРБСТВА“

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

120 ГОДИНА РАДА

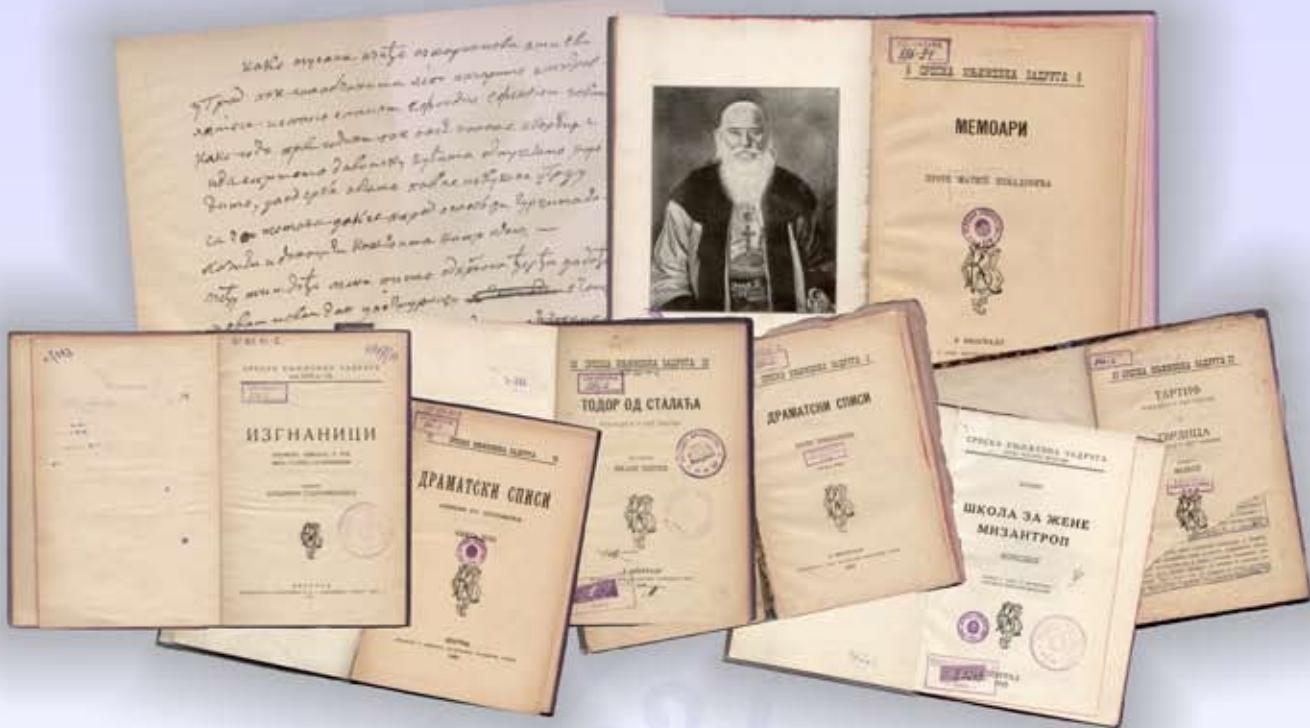
ПОЧЕТАК

Како што многогодишни раст, кога нису громови ни ветрови срушили, почне сам од себе венути, и грану по грани губити, и све ближе свом се крају клонити; тако, драга децо моја, и ја, ког су непријатељске пушке и сабље срећно промашиле, кога су смртне болести обилазиле, — осећам сада, да моје тело, по вечној закону природе, све већма слаби, и све се ближе гробу прикучује.

Ја нерадо о смрти говорим, али без икаквог стрђа очекујем последње вече мого живота; моје мисли не лете више у оне године у којима имам јоште да живим, него у оне у којима сам живео. Цела моя прошлост била је бурна и врло променљива, али без икаквог стрђа осврћем се ја на њу, и са задовољством и унуграшњом наградом пролазим у мислима ове прошле године мого живота, и радујем се да ни на једно дело не наплазим, за које би ми совест штогод пребацити могла.

Бурна времена новије српске прошлости, била су тесно скопчана са мојим животом; и као што су она променљива била, тако је и мој живот био променљив. Ја сам служио и господару, поповоја и војводао; путовао по народном послу далеке путеве и код куће мирно седео и у мојој башти вође калами; војевао сам опасне ратове и ужишао благодет општег мира; с царевима говорио сам слободно, каткад збунио ме је говор простог кмета; гонио сам непријатеље и бежао од њих, живео у сваком благу и изобиљу и опет долазио до сиротиње; имао сам лепе куће и гледао их из шуме спалене и срушене; пред мојим шатором врштали су у сребро окићени арапски хатови и возило сам се у својим неокованим таљигама; војводе испечивали су заповести из мојих уста и опет судба ме доводила да пред онима што су били моји пандури на ноге устајем. — То је, децо, већа променљивост судбине коју сам рано познао и на коју се никда тужно нисам; из те променљивости научите: да се не треба у срећи гордити ни у несрећи очајавати.

„Мемоари“ Прота Матеја Ненадовић, 1893.

У НАШЕМ ФОНДУ - КЊИГЕ ОД СТОТИНУ ЉЕТА

ПРАДАВИНСКИ СРПСКИ КЊИЖЕВНИ ЗАДРУГУ

„НА ПОДЗУ СВЕГА СРБСТВА“

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

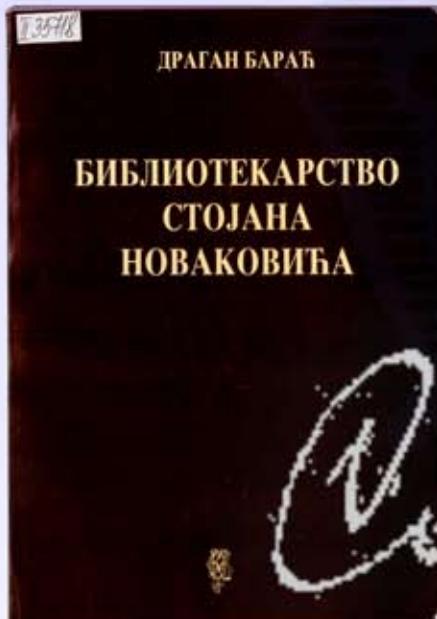
120 ГОДИНА РАДА

БИБЛИОТЕКАРСТВО

... Стојан Новаковић је посао библиотекара схватао крајње озбиљно, а поступању на дужност се обраћа познатим научницима за савете и помоћ како да посао библиотекара што боље изучи. У писму Валтазару Богишићу од 10. децембра 1869. обавештава га о свом постављењу за библиотекара Народне библиотеке и као старог пријатеља и познатог научника моли за савет и за препоруку стручне литературе из које би се подробније упознао са библиотечком вештином.

„Мој положај се удесио. Јуче је потписан државни акт којим сам постао библиотекаром. С тога имам на вас, као на вјештака у томе, пријатељску молбу да ми изволите не пожалити труда него ми дати лекцију какву најбоље знате. Ја сам у томе са свијем обичних знања, тек ми се треба учити. Особито би ми драго и повољно било, да ми дате какав наслов од пријегледа (ако их има, јер се штампају каталогзи да ми штогод речете и о и да ме упутите како бих могао неколико набавити угледа ради.“ ...

„Библиотекарство Стојана Новаковића“ Драган Бараћ

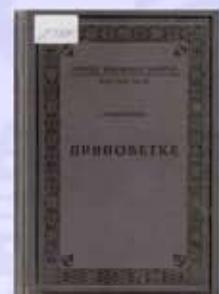
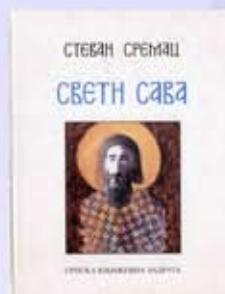
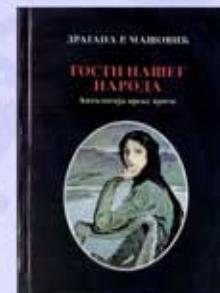
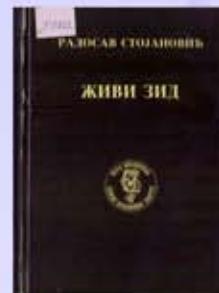
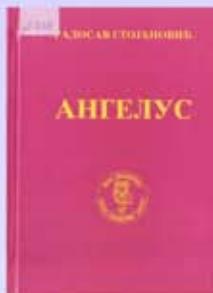
У НАШЕМ ФОНДУ - ОДБОРЊЕ СТРУЧНО КЊИГЕ

„НА ПОДЗУ СВЕГА СРБСТВА“

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

120 ГОДИНА РАДА

БИБЛНОТКЕ СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ
У НАШЕМ ФОНДУ - ОДБОРЊЕ ЗАВИЧАЈНИХ И ПОСЕБНИХ ФОНДОВА

Ђура Јакшић
МИЛА

„Вина, Мило!“ орило се
Док је Мила овде била,
Сад се Мила изгубила.
Тубе руке вино иносе,
Ана точи, Ана служи,
Ал’ за Милом срце тужи.

Нема нама Миле пише!
Оно мало весељости,
Што имаше добри гости,
То код Миле оставишне.
Ана точи, Ана служи,
Ал’ за Милом срце тужи.

Из Милиних руку малих,
- Ма се разто бела света -
Место чаше од бермета
Отрова бе прогутали, -
Ана точи, Ана служи,
Ал’ за Милом срце тужи.

Ко да игра, ко да пева,
Ко да жедни, ко да пије,
Ко ли бригу да разбије...?
Неста Мила, неста хева!
Ана точи, Ана служи,
Ал’ за Милом срце тужи!

„Никад није вито твоје тело ...“

ВЕЛИМИР ЖИВОЈИНОВИЋ Једнодневни драмски циклус / шаље се сејамо / како је бинтено / издајмо бинтени / ЈЕСЕН /

Велимир Живојиновић - Massuka
ТУГА

Пољуби ме, зачарај ме собом,
затвори ми очи бутањем;
да, у трену заборава, тобом
живим као сенка лутањем.

Биће ми се, тмуло од горчине,
зажелено тубер живљење:
једног трезава сопствене даљине,
једног даха без противљења.

Пољуби ме, зачарај ме, сведи
сасуд срца до изливавања;
обај душу, узми је, изведи,
да почине од пребивавања;

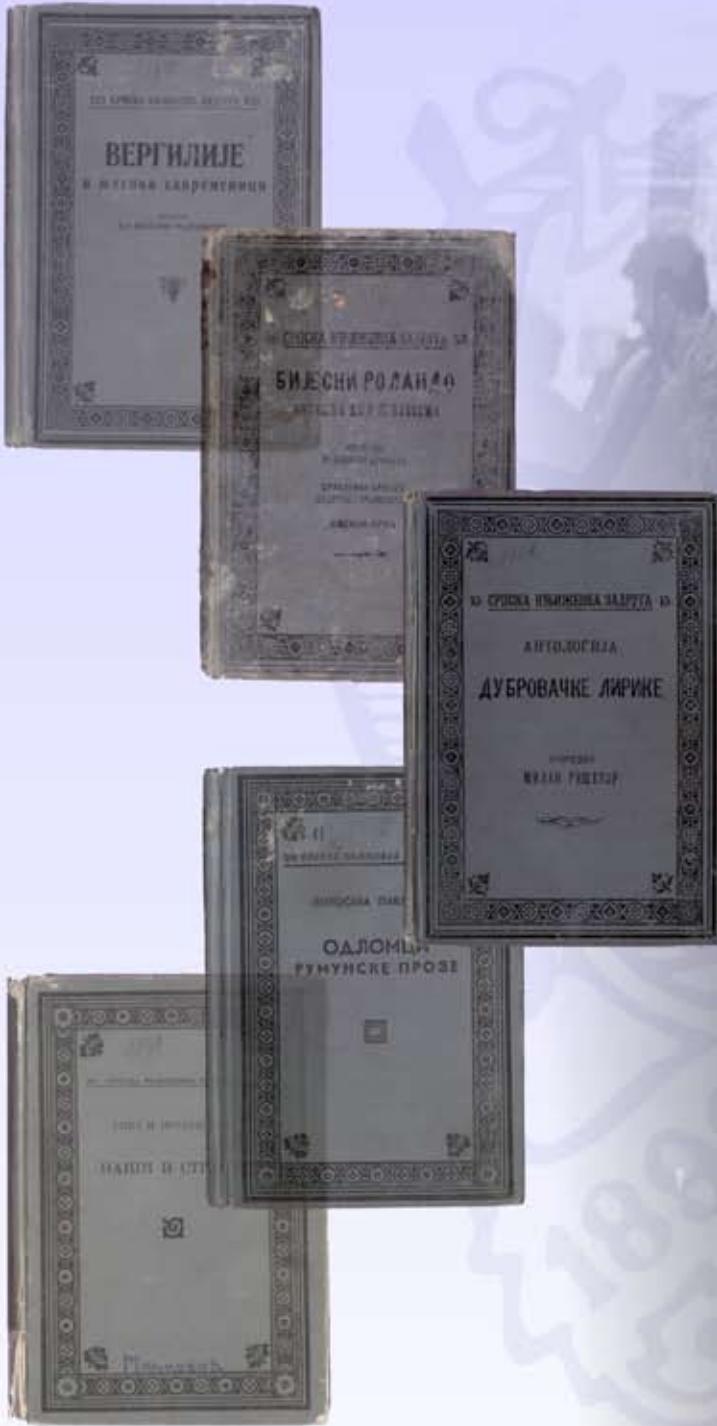
да, у трену заборава, тобом
живим као сенка лутањем,
склоним очи уморне над собом,
и изчилим у те бутањем.

„Стихови“

Велимир Живојиновић - Massuka
редитељ и директор драме Народног
позоришта у Нишу, 1949-1954
добротворни награде Милош Н. Ђурић

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

120 ГОДИНА РАДА

Шишко Менчетић

БЛАЖЕНА ТИ И СВА ТВОЈА ЉЕПОТА

Блажени час и хип најпрво кад сам ја
видил твој образ лип од кога слава сја.
Блажена сва миста када те гди видих;
дни, ноћи, годишта која те ја слих.
Блажен час и време најпрво када чух
љепости тве име којој дах вас послух.
Блажене бољезни ке патих ноћ и дан
цић твоје љубезни за коју губљах сан.
Блажени јад и вај ки створих досаде
желећи образ тај све моје дни младе.
Блажено вапиње кад име тве зових
и горко трпиње у жељах кад плөвих.
Блажен трак од узе љувене у којој
створих плач и сузе желећи да сам твој.
Блажена љепос тва, блажена тва младос
нокли, се мени сва дарова за радос.

У ФОНДУ НАРОДНОГ МУЗЕЈА НИШ
КЊИГЕ ИЗ ЛИЧНЕ БИБЛИОТЕКЕ БРАНКА МИЉКОВИЋА

„НА ПОДЛУ СВЕГА СРБСТВА“

СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА

120 ГОДИНА РАДА

Јован Јовановић Змај
СМРТ СТЕВЕ СИНЂЕЛИЋА И ЊЕГОВИХ
ТРИСТА ДРУГОВА
(уз слику Ђеле-Куле)

Спеваћу вам, ма да знаете, –
Зна то свако српско дете.
То је било овог века,
А године баш девете.

Од Сенице шта се светли?
Рукује п' се дан са зором? –
Да! – Србија на уранку
Рукова се с Црном Гором.

Ал' од Ниша, Нов-Пазара
Какве матле, какве тмуше?
То су Турци што се дигли
Ову светлост да утүше.

Добрац се дично бори
За слободу нашу стару,
А са триста српских лава
Синђелић је на Чегару.

Не пуштај их, брате, тамо
Где се дан са зором гри!
„Неху пустит! – вели Стево –
Ма до једног изгинули.

Ил' животом или смртју
Задржат их ми можемо.”
Три стотине српских лава
Одзвију се: „Тако немо!”

Ненеш, Туре, и нећеш тамо
Оној зори, оном жару,
Док је живих триста лава
И Ресанца на Чегару!

Борило се много, много, –
Бориће се још и више.
Турци гину, пусто гину –
Собом рове испунише.

Нема шаница, нема рова,
Кост у кост се већем хвата;
А Турцима придолазе
Нове чете, нова јата.

Па ка'но што нема мере
За јунаштво српског соја,
Исто тако, исто тако
Турској војсци нема броја.

Да је сваком десет снага,
Не би Турке задржали.
Ипак, Туре, нећеш тамо
Где се Срби руководили!

„Животом вас – вели Стево –
Животом вас не задржа!”
А мы немо смрту нашем –
Смрт је јача, смрт је брж!

„Живот за род!” – још то рече
И на десну гл'ну страну,
Онда трже самокреса,
Сасу огањ у цебану.

Прасну сила громовита
Урнебесно до облака, –
Нема више триста друга,
Али нема ни Турака.

После с' дигла Ђеле-Кула:
То су главе српских тића
И Мел' њима скупна глава
Сокола нам Синђелића.

Није ветар туд' што пири
Већ дух њихов туда дишне.
Ту с' борило после много, –
Бориће се још и више.

Застанимо сада мало
Пред споменицем ових тића;
Уздахнувши напојмо се
Духом дична Синђелића!

Па шта даље? – Казуј, певче!
Питате ме са свих страна. –
Ова песма тужна, славна
Није јоште допевана.

У ФОНДУ НАРОДНОГ МУЗЕЈА НИШ
КЊИГЕ ИЗ ЛИЧНЕ БИБЛИОТЕКЕ СТЕВАНА СРЕМЦА

„НА ПОДЛУ СВЕГА СРБСТВА“